

Oliebollenschaak

Volgende week is het de week tussen kerst en oud en nieuw.

Tijd voor het Oliebollentoernooi!

Nou ja, niet dus.

Ik weet niet hoe het bij andere verenigingen is maar bij ons bij Promotie hebben we een bijzondere traditie: het "Oliebollentoernooi". De eerste keer dat ik hiermee in aanraking kwam was in mijn eerste jaar als (senior-)lid, op 27 december 1979 (ik heb het nagezocht). Ik had mijn notatieboekje meegenomen maar het bleek niet bepaald de bedoeling te zijn (of mogelijk te zijn) dat je je zetten zou noteren. Het begon al met de openingswoorden (met allerlei steken onder water die ik niet begreep) in kromdicht van Henk Breugem. Ach! Henk Breugem, mede-oprichter van onze vereniging (in 1952), oud-voorzitter, erelid en de eerste kampioen van Promotie, en tot zijn overlijden in 2010 opvallend en actief lid van onze vereniging. En vooral: enthousiast organisator van het Oliebollenschaak. Vele, vele jaren achter elkaar waren we aan zijn plagen overgeleverd, zoals dat heet.

Pas na de openingswoorden begreep ik wat de opzet was van het toernooi: zeven ronden fantasieschaak. Oliebollenschaak of fantasieschaak betreft vormen van schaken waarin de gewone regels een klein beetje zijn aangepast. Met meestal grote gevolgen. Bijvoorbeeld kan je de loop van de stukken iets veranderen:

- Pionnen gaan schuin en slaan rechtdoor;
- Pionnen mogen maar 1 stap bij het begin;
- Biljartschaken: een loper of dame kaatst op de rand van het bord als een biljartbal;
- Paarden mogen ook als lopers bewegen (en zijn meteen de sterkste stukken op het bord);
- Geen enkel stuk mag achteruitspelen;
- Beginnen zonder paarden, die je dan later als zet het bord op kan laten parachuteren;

Of extra regels erbij verzinnen:

- Als een stuk "slaat" krijgt hij een gele kaart. Bij nog een keer slaan krijgt hij de rode kaart en moet hij het bord verlaten;
- Je mag alleen maar slaan als je koning op a1 (wit) of a8 (zwart) staat;
- Weggeefschaak;

Je kan ook het bord iets aanpassen:

- Gewoon de rijen 4 en 5 weghalen;
- Met drie spelers spelen, of met vier;
- Een moeras van vier velden midden op het bord waarin alle stukken wegzakken (in latere varianten verschoof het zelfs bij iedere slagzet);
- Spelen met een extra rij achter de stukken zodat je net als bij ijshockey achter het doel langs kan.

Het aantal mogelijkheden is enorm, zolang je maar een "flexibele geest" hebt die nieuwe kan verzinnen. Henk Breugem was zo iemand. Weliswaar was er ieder jaar wel een "gouwe ouwe" in het toernooi opgenomen, maar meestal waren de andere zes ronden weer nieuwe "vondsten". Hijzelf vond het ieder jaar geweldig en onze vereniging had er een ontzettend leuke avond van.

Er zijn oneindig veel anekdotes. De “Zilveren Oliebol” (een kaars) die aan het einde werd uitgereikt aan de winnaar van de avond, maar die “niet om op te eten was want hij lag zwaar op de maag”. De prijzentafel met wijn, sigaretten en chocolade. Spelers die het toernooi eindigden met 9 uit 7, maar het niet wonnen omdat anderen extra punten kregen omdat ze tijdens de partijen gebeld werden! Klassiek is ook het verhaal van de speler die het eerste halfjaar alles won, maar na het Oliebollentoernooi opeens geen deuk meer in een pakje boter kon schaken.

Ik heb ons Oliebollentoernooi twee maal gewonnen, en heb het zelf ook een paar keer mogen organiseren. Dat was leuk om te doen, maar mijn geest is niet zo flexibel als die van Henk was. Te snel zoek je het in de moeilijke varianten, terwijl de eenvoudigste vaak het leukst zijn (én het makkelijkst zijn uit te leggen). Je zou ook kunnen zeggen dat de makkelijke varianten allemaal al uitgevonden zijn maar dat geloof ik niet. Maar ach, eigenlijk maakt het ook allemaal niet uit. Het belangrijkste doel was een leuke avond voor iedereen organiseren en dat lukte ieder jaar weer prima. Met een borrel en een oliebol erbij was de sfeer altijd goed tot uitstekend.

De laatste jaren werd het toernooi georganiseerd in samenwerking met onze zustervereniging in Zoetermeer, Botwinnik. Ook dat was altijd leuk, en het hielp de onderlinge betrekkingen goed te houden; zo’n gezellig toernooi waarin iedereen door elkaar loopt, lacht en het naar zijn zin heeft kan daar een enorme boost aan geven. Alles liep prima, tot vorig jaar. Het bekende verhaal: Corona gooide roet in het eten: Oliebollentoernooi afgelast. En ook dit jaar weer: “Oliebollentoernooi afgelast” lees ik op onze site. En nou kan je tegenwoordig ook wel allerlei fantasievarianten op Lichess spelen, maar dat is niet het ware. Het gaat er juist om je tegenstander te slim af te zijn door de veranderde regels nèt iets eerder te doorgronden dan hij/zij. En om achteraf nog eens met die nieuwe schaakregels te analyseren. Het gaat niet om winnen, het gaat om de sfeer op de avond met alle clubleden. Met een oliebol erbij, zeker... In je eentje achter een computer is dat toch heel anders.

Van alle toernooien die niet doorgaan mis ik ons Oliebollentoernooi het meest. Sommigen zullen misschien zeggen dat dat betekent dat ik geen serieuze schaker ben, en misschien is dat ook wel zo. Maar ik kan mezelf niet helpen: ik geniet gewoon op zo’n avond. Hopelijk kunnen we het in 2022 wel weer gewoon organiseren. Ik zal erbij zijn!